

tema

4

RELIGJIONI, ARTI DHE MEDIAT NË SHOQËRINË CIVILE

Qëllimi
i kësaj
teme

është të
sqarojë rolin e
religjionit, artit
dhe mediave
në shoqëri.

Religjioni NË SHOQËRI

Deklarata për të drejtat e njeriut e Kombeve të Bashkuara në nenin 18 thotë: „Secili ka të drejtën e lirisë së mendimit, ndërgjegjes dhe religjionit“. Kjo e drejtë përfshinë edhe lirinë e njeriut për të ndërruar religjionin ose bindjen e tij, në mënyrë individuale apo së bashku me njerëz të tjerë përmes mësimdhënies, praktikimit, mbajtjes së shërbimeve ose riteve.

Në botë ekzistojnë një numër i madh i religjioneve. Ato përmbajnë elemente të shumta që janë thelbësore për mësimin e tyre, si dhe praktika religjioze të cilat përfshijnë rituale, predikime, lutje, meditim, muzikë, art, valle, etj. Prandaj religjioni kuptohet si përmbledhje e organizuar e mendimeve (mësim, besim), ndjenjave dhe simboleve, që ndërlidhen me kuptimin e jetës.

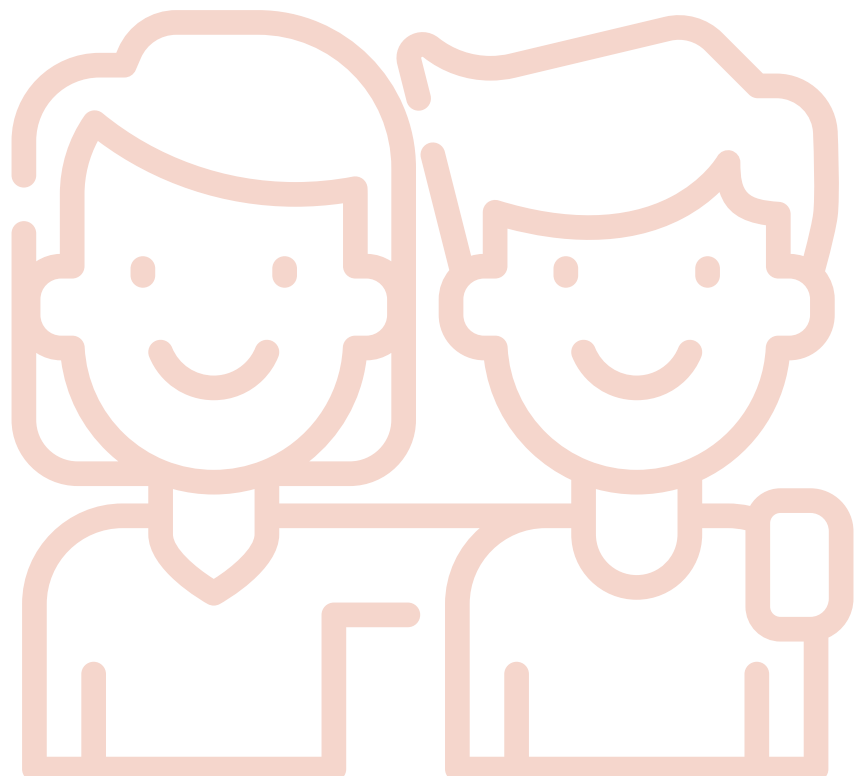
Format e para të religjionit paraqiten që në bashkësinë e parë të njerëzve. Njerëzit gjatë periudhave të ndryshme, më pak apo më shumë, e kanë pranuar traditën religjioze në të cilën janë lindur ose edukuar, por me zhvillimin historik të njeriut dhe shoqërisë, ka ndryshuar edhe religjioni. Në periudhën mesjetare dhe në kohën e re, religjioni ka dominuar dhe një pjesë e madhe e shoqërisë shumë dukuri i ka sqaruar me ndihmën e rregullave dhe predikimeve religjioze.

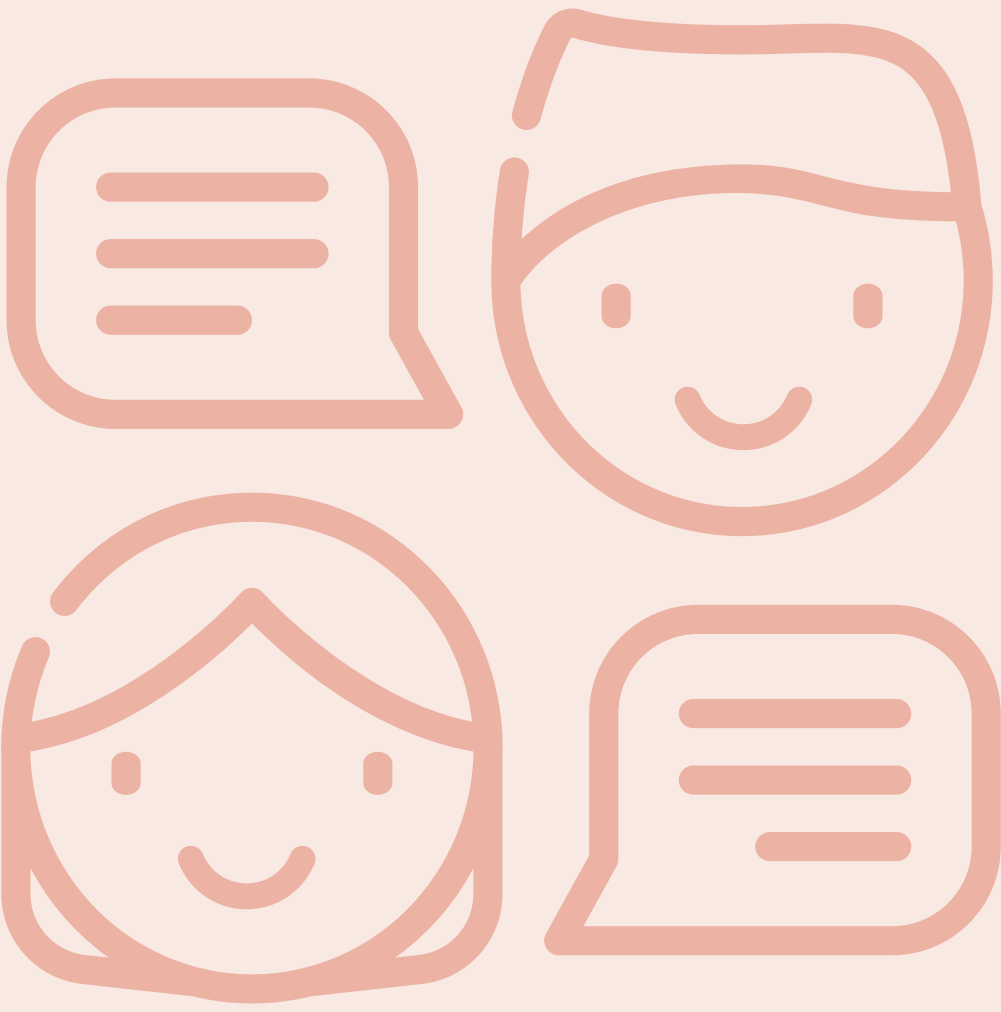
Një pjesë e madhe e shteteve bashkëkohore janë laike, që do të thotë se religjioni nuk përzihet në punët e shtetit dhe anasjelltas. Republika e Maqedonisë, në përputhje me Kushtetutën, është shtet laik. Megjithatë, pa marrë parasysh karakterin laik të shtetit, religjioni edhe sot, në shoqërinë bashkëkohore, ka rol të madh në jetën e qytetarëve. Prandaj është shumë e rëndësishme të zhvillohet ndjenja e mirëkuptimit dhe ngritja e vetëdijes për respektimin e religjioneve tjera, bashkësive fetare dhe grupeve religjioze, si dhe respektimin e njerëzve jo religjioz në shoqëri.

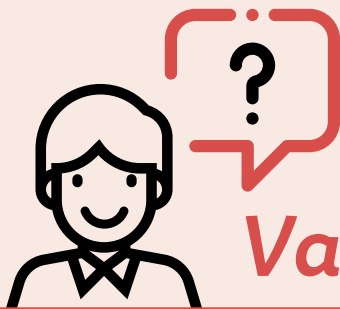
Nisur nga ky aspekt, shoqëritë e sotme janë multikulturore dhe multireligjioze. Nëse duam të jetojmë dhe të bashkëpunojmë me njerëzit që kanë religjion të ndryshëm nga ne duhet t'i njohim dhe respektojmë elementet themelore të religjionit të tjerë. Kjo është strategji edhe e shtetit tonë, i cili i nxitë, ndihmon dhe promovon aktivitetet e njohjes dhe respektimit të ndërsjellë të njerëzve me përkatësi të ndryshme religjioze e kulturore

Duke i hulumtuar religjionet mund të konstatohet se ndërmjet tyre ekzistojnë ngjashmëri dhe dallime të caktuara. Shoqëria qytetare i respekton të drejtat dhe liritë e njerëzve nga aspekti religjioz, me ç'rast nga qytetarët kërkon përgjegjësi për tolerancë ndaj religjionit dhe besimeve të të tjerëve. Kjo nënkupton edhe njohjen e veçorive të bashkësive të ndryshme religjioze nga rrethi i tyre, demonstrimin e shembujve të pranimit të dallimeve religjioze dhe pjesëmarrjen aktive në debate që kanë të bëjnë me rolin e religjionit në shoqëri.

Liria e përkatësisë fetare të qytetarit është njëra prej vlerave themelore që është përkufizuar me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë. Ajo i garanton të drejtat e bashkësive fetare dhe grupeve religjioze, ta shprehin dhe ta praktikojnë fenë lirisht dhe publikisht, në mënyrë individuale ose së bashku me të tjerët.

Vallë, e keni ditur se...

1

Ekzistojnë rreth **10 000 religjione të ndryshme** në botë.

2

E drejta e përkatësisë fetare është trajtuar me „**Deklaratën për të drejtat e njeriut dhe qytetarit**“ të vitit 1789.

3

Besimi në më shumë perëndi quhet **politeizëm**, besimi në një Zot – **monoteizëm**, mosbesimi në perëndi – **ateizëm**.

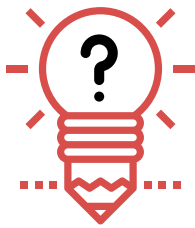
4

Në shtetin tonë ekziston një „**Komision për marrëdhënie me bashkësitë fetare dhe grupet religjioze**“, i cili është organ i administratës shtetërore.

Aktivitet në orë

- ▶ Përzgjidhni dy religjione dhe hulumtoni karakteristikat e tyre themelore (simbole, libra të shenjtë, tempuj). Përpiloni prezantim dhe shkëmbeni rezultatet me nxënësit tjerë. Më pas, hapni diskutim për ngjashmëritë dhe dallimet e secilit prej religjioneve të prezantuara.
- ▶ Vizitoni ndonjë objekt fetar në rrethinën tuaj. Më pas shkëmbeni atë që e keni vërejtur gjatë vizitës.
- ▶ **Diskutim:** Roli i religjionit në shoqërinë bashkëkohore. Njohja e religjioneve të ndryshme ndikon në zvogëlimin e stereotipeve dhe paragjykimeve ndaj tyre. Pyetje për të cilat mund të diskutoni:

- Cili është roli i religjionit në shoqërinë bashkëkohore?
- Sa ju mundësoi hulumtimi i religjioneve dhe vizitat e objekteve fetare që të njoheteni me religjionet e grupeve kulturore dhe etnike në shoqërinë tonë?
- Vallë, keni pasur mundësi të vëreni te vetja nëse kanë ekzistuar paragjykime dhe stereotipe lidhur me disa religjione që kultivohen në grupet kulturore në shoqërinë tonë?
- Pasi u njohët për së afërmi me disa karakteristika të religjioneve të ndryshme vallë, ka ndryshuar mendimi i juaj për ato religjione?

Arti

NË SHOQËRINË QYTETARE

Çdo njeri është i lidhur në njëfarë mënyre me një lloj të caktuar të artit. Në disa raste të caktuara bëhet fjalë për ndonjë pikturë që i ka pëlqyer, në një rast tjetër për kompozim muzikor që atë e ka bërë për vete, në një rast të tretë për ndonjë ndërtesë që për të ka qenë posaçërisht e bukur. Arti përmendet për çdo ditë, meqë ai është pjesë e jetës dhe mjedisit njerëzor, pa marrë parasysh nëse bëhet fjalë për pikturë (vizatime, fotografi, grafikë digjitale, grafitë, etj.), skulpturë, arkitekturë, muzikë, literaturë, teatër, film (dokumentarë, filma të animuar, animime 3D) dhe vallëzim (tradicional, hip-hop, balet). Në shikim të parë duket lehtë të sqarohet dhe të flitet për artin dhe duket se çdo individ di shumë për artin. Por, nga aspekti i jetës në bashkësi, arti mund të jetë edhe i ndërlikuar edhe i veçantë, ndonjëherë mund edhe të shkaktojë mendime të kundërta.

Nëse mendohet nga aspekti i arsimit qytetar, pyetemi se si është i lidhur arti me të? Çfarë do të thotë arti si pjesë e shoqërisë? Cilat janë përgjegjësitë, rolet dhe të drejtat e anëtarëve të një bashkësie? Si të jesh qytetar “i mirë”? Këto pyetje çojnë drejt njohurisë se arsimit qytetar është shumë më tepër sesa të drejta dhe përgjegjësi, kjo është edhe çështje e kulturës personale dhe përzgjedhje se çfarë na pëlqen ose jo. Secili qytetar ka të drejtën e zgjedhjes për të ndjekur art të llojllojshëm filmik, art muzikor, ngjarje tradicionale dhe/ose forma tjera të artit. Shoqëria duhet të synojë që të mundësojë qytetarët të kenë mundësinë e përzgjedhjes dhe qasjes deri te llojet e ndryshme të artit dhe në këtë mënyrë t’i realizojnë të drejtat e tyre kulturore. Për shembull, secili duhet të ketë mundësinë për të ndjekur koncerte, ekspozita, shfaqje teatrore, etj.

Në mënyrë plotësuese, një pjesë e arsimit për qytetari aktive duhet t’i nxisë njerëzit e rinj që të përvetësojnë shkathtësi, dituri dhe qëndrime që do t’i përdorin për zhvillimin e bashkësisë së tyre.

Shembull:

Artani, Jana dhe Sërgjani janë anëtarë të seksionit teatror në shkollën e tyre. Atyre gjithashtu u pengon shumë që rrugët dhe parqet shpesh janë përplot me mbeturina dhe konsiderojnë se duhet të bëjnë diçka lidhur me këtë. Për këtë problem, ata vendosën të bisedojnë me anëtarët tjerë të seksionit dhe me arsimtaren përgjegjëse për të parë nëse mundet përmes shfaqjes teatrore ta paraqesin problemin para një publiku më të madh dhe në këtë mënyrë të tërheqin vëmendjen e tyre. Të gjithë u pajtuan për idenë e parashtruar dhe për një kohë të shkurtër përpiluan një tekst të cilin e ushtruan për shfaqje. Ajo u organizua me rastin e shënimit të Ditës së planetit Tokë para nxënësve dhe të punësuarve në shkollë, ndërsa ftuan edhe përfaqësues të vetëqeverisjes lokale. Shfaqja ishte bashkëvepruese dhe nga shikuesit kërkonte të japin propozime se si të zgjidhet problemi me mbeturinat dhe si secili, në mënyrë individuale dhe në nivel të institucionit, mundet të kontribuojë për mjedis më të pastër jetësor. Të gjitha propozimet janë shënuar dhe më vonë janë shkëmbyer me pjesëmarrësit (drejtoria e shkollës, këshilli i arsimtarëve, bashkësia e shkollës dhe vetëqeverisja lokale) për të parë se çfarë mund të bëhet lidhur me këtë çështje. Në këtë mënyrë anëtarët e grupit teatror me iniciativë të Artanit, Janës dhe Sërgjanit e shfrytëzuan teatrin si formë artistike për të bërë të ditur një problem të caktuar në bashkësinë dhe në këtë mënyrë të ngritin vetëdijen dhe ndjenjën e përgjegjësisë së të gjithëve që mund të kontribuojnë në zgjidhjen e këtij problemi.

Artin në të shumtën e rasteve e ndërlidhin me kulturën shpirtërore, me ç'rast për artin flitet si për imagjinatë të shpirtit njerëzor. Kësisoj, artit i kushtohet vend dhe rol i posaçëm në mesin e formave të ndryshme të kulturës. Në llojet e ndryshme të artit, njeriu e gjen fushën e shprehjes së kreativitetit të tij. Arti është i rëndësishëm meqë është pjesë e

përditshmërisë, veçanërisht kur dihet se qytetar i informuar është ai që ka kapacitet për të kuptuar, vlerësuar dhe për të kritikuar në mënyrë konstruktive vepra artistike. Njëherësh qytetarëve u ofrohet mundësia për të vizituar muzeun, shfaqjen teatrore, koncertin ose ndonjë formë tjetër të artit, me këtë rast mund të zgjedhin, kritikojnë, të diskutojnë për artin, duke e respektuar si të tillë, si dhe rrugën nëpër të cilën është krijuar arti i caktuar.

Pikërisht për këtë arsye edhe arsimit qytetar e promovon rëndësinë që të rinjtë të dinë se arti dhe estetika, si dhe respektimi i formave të ndryshme të shprehjes janë pjesë e kulturës qytetare. Në traditën e bashkësive të ndryshme njerëzore, roli dhe ndikimet e artit mund të vërehen në aspektin e veshmbathjes, tek instrumentet tradicionale, në pikturë në objekte, në muzikë etj. Kësisoj, arti i mundëson secilit individ ta ndiejë një lidhje të fuqishme ndaj këtyre vlerave tradicionale. Krahas kësaj, secili qytetar duhet të zhvillojë mirëkuptim se zgjedhja dhe shija personale për forma të reja të shprehjes në arti është pjesë e jetesës së përbashkët dhe shkëmbimit ndërkulturor. Në këtë mënyrë hapet mundësia për t'i kuptuar diversitetet.

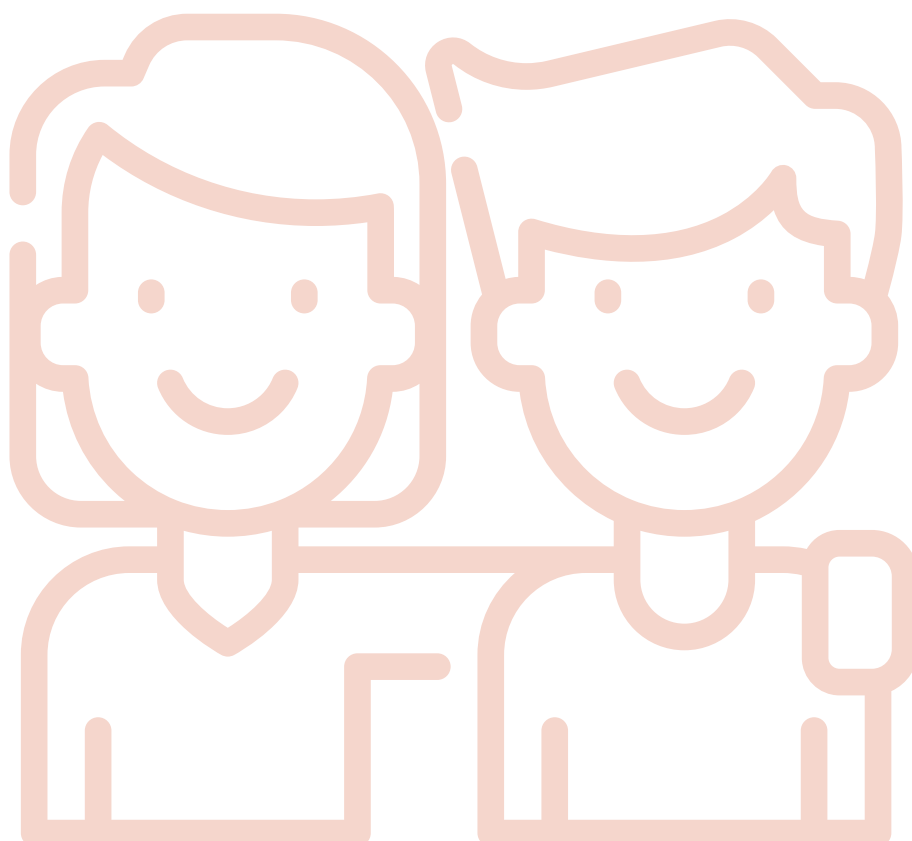
Në disa kultura, arti është hapësirë për shkëmbim dhe luftë për të drejtat e njeriut ku përmes veprave artistike qytetarët i shkëmbejnë emocionet dhe propozimet e tyre për përmirësimin e jetës në bashkësinë, e ndonjëherë edhe i kundërvihen drejtpërdrejt padrejtësisë ndaj një grupi të caktuar në bashkësinë.

Njëra prej veprave më të njohura të Pablo Pikasos është piktura e tij "Gernika", e cila paraqet tragjedinë e luftës dhe vuajtjet e civilëve të pafajshëm. Është pikturuar menjëherë pas bombardimit shkatërrues nazist të qytetit Gernika në Spanjë. Pas përfundimit të saj, kjo vepër është ekspozuar në mbarë botën dhe është bërë shumë e famshme. Kjo pikturë ka marrë statusin monumental të simbolit kundër luftës dhe paraqet përkujtesin e vazhdueshëm për tragjeditë e luftës.

Kur bëhet fjalë për artin në shoqërinë bashkëkohore qytetare, është me rëndësi të përkufizohen edhe kuptimet se pse për disa drejtime të caktuara artistike konsiderohet se janë shund dhe kiç. Së këndejmi, cilat drejtime do të përkufizohen si kiç dhe shund, në të shumtën e rasteve varet nga njerëzit kompetent në lëmin e artit (kritikë, artistë relevant, profesorë etj.). Megjithatë, veprat e krijuara në drejtimet e këtylla mund t'u pëlqejnë njerëzve dhe madje edhe të kenë më shumë respektues sesa kritikë. Për shembull, literaturë shund konsiderohet ndonjë libër pa vlerë letrare, ndërsa për art kiç konsiderohet një vepër që nuk ka vlerë artistike.

Arti është më shumë sesa zbatim i shkathtësive dhe diturive për të krijuar vepër artistike, ai njëherësh na mëson për zhvillimin e orientimit personal të çdo njeriu të ri ndaj artit – i mëson për rolin dhe përgjegjësinë edhe si krijues të veprave artistike, por edhe si dashamir të disa drejtimeve të caktuara artistike. Arti ofron udhërrëfyes dhe hyrje të të rinjve drejt njërës prej aspekteve shumë të rëndësishme nga jeta kulturore.

Vallë, e keni ditur se...

1

Në shpellën Altamira në Spanjë janë gjetur vizatime të vjetra më shumë se 36 000 vite. Këto vizatime edhe sot konsiderohen si vepra kulmore artistike të gjenialitetit kreativ dhe shembuj të veprës më të hershme artistike që nga ekzistimi i njerëzimit. Vizatimet janë edhe dëshmi e traditës kulturore dhe të arriturës së rëndësishme në historinë dhe jetën e njerëzve në atë kohë ku përmes vizatimit mësohet për dukuri të llojllojshme shoqërore.

2

Drejtimi muzikor xhaz është krijuar për shkak se një numër i madh i kulturave të ndryshme kanë jetuar, krijuar dhe janë frymëzuar prej njëri-tjetrit në një hapësirë të njëjtë, gjegjësisht në qytetin Nju-Orleans. Historia e pazakonshme e qytetit, pikëpamja unike për jetën, diversiteti etnik dhe kulturor dhe bashkëveprimi kulturor kanë kontribuar në zhvillimin e këtij zhanri muzikor. Gjithashtu, në Maqedoni çdo vjeshtë organizohet ngjarja e dalluar Xhaz Festivali i Shkupit.

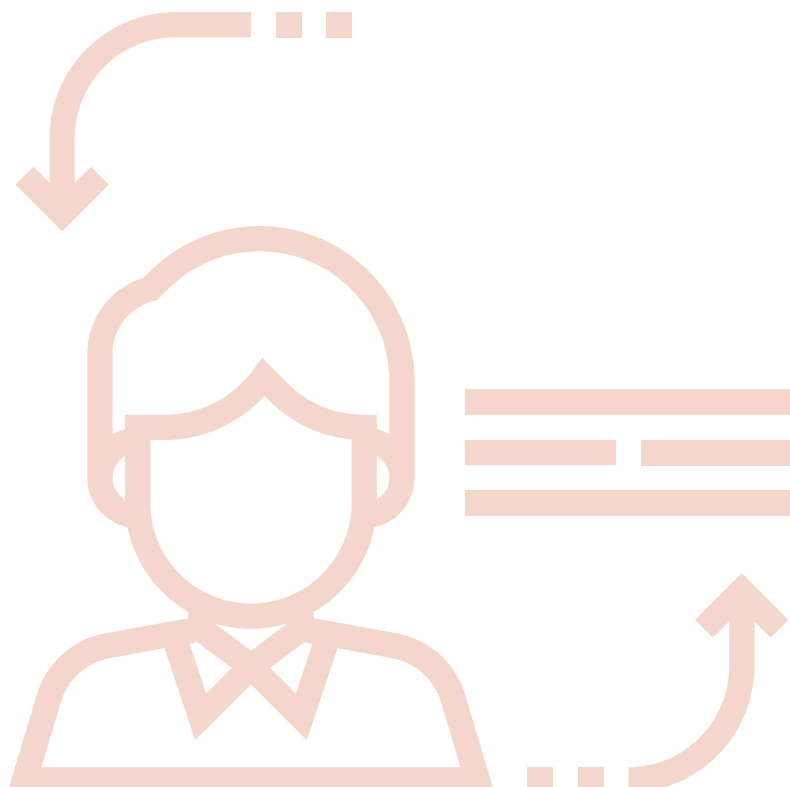
3

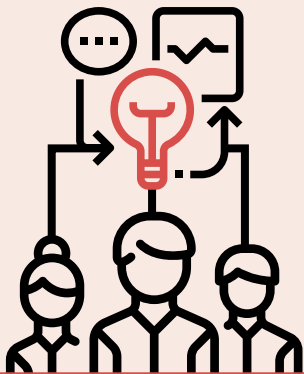
Artisti më i famshëm rrugor në botë Benksi përmes veprave të tij shpreh kritika ndaj dukurive shoqërore, si ngrohja globale, kapitalizmi, kriza e refugjatëve, etj.

Aktivitetet në orë

- ▶ Përgatitje e prezantimit për artin si formë e shprehjes në tema me interes për qytetarët: mjedis i pastër, kremtim i ditës së paqes, të drejtat e kafshëve, etj.
- ▶ Diskutim për hip-hop dhe nëse ky drejtim në muzikë ndikon te rinia (mund të organizoni shfaqje për prindërit ku do të prezantohet ky drejtim përmes valles).
- ▶ Përmes projekteve hulumtuese për artet tradicionale mësojmë se si të rinjtë mund të hulumtojnë bashkë gjatë mësimit nga lënda arsim qytetar.
- ▶ Projekte për zhvillim kulturor të bashkësisë dhe si mund të organizohet ngjarje kulturore për mbështetjen e artistëve autodidaktë.

Aktivitet në bashkësinë

Ekspozitë në shkollë

- ▶ Para përfundimit të vitit shkollor mund të organizoni një ekspozitë artistike të veprave tuaja në shkollë. Bashkë me arsimtarin bisedoni dhe merrni vesh për temën e ekspozitës. Tema mund të jetë: “Qyteti im”, “Art rrugor”, “Mjedis jetësor”, “Arkitekturë rreth nesh”, “Hapësira publike”, etj. Pasi të merreni vesh për temën, mendoni për veprën ose projektin individual apo grupor që do ta kishe/it realizuar në atë temë përmes fotografisë, pikturës, skulpturës ose ndonjë formë tjetër. Merrni vesh për krijimin e veprave (për shembull, një javë). Kur do të jeni gati, së bashku me mësimdhënësin vendosini në ndonjë vend në shkollë për të cilin jeni marrë vesh. Si ngjarje finale mund të organizohet hapje e ekspozitës në të cilën do të jenë të ftuar bashkënxënësit tjerë për ta shikuar atë.

Murale në hapësira publike

- ▶ Përzgjidhni së bashku hapësirën në të cilën do të kishit dashur të vizatoni një mural, por edhe si dëshironi të duket ai. Murali mund të përmbajë pikturë, tekst dhe elemente tjera. Për përdorimin e hapësirës publike për vizatimin e muralit duhet të dërgoni kërkesë për leje në komunë ose shkollë, varësisht se ku gjendet hapësira. Më pas përpiloni një skicë të muralit dhe bashkë me arsimtarin e artit figurativ bëni një listë të materialeve të nevojshme.

Mediat NË SHOQËRINË QYTETARE

Sot me të drejtë mund të thuhet se jetojmë në një epokë të globalizimit, digjitalizimit masiv dhe bumit informativ. Me një shtypje të butonit të kompjuterit ose celularit menjëherë mund të merret informacion për çfarëdo gjëje dhe për këtë arsye themi se jetojmë në kohën e mediave, komunikimeve masive dhe teknologjisë bashkëkohore. Nëse shekulli 20 ishte i njohur si shekull në të cilin në mënyrë periodike krijoheshin dhe zhvilloheshin mediat, shekulli 21 është shekull në të cilin mediat e kanë rëndësinë më të madhe në shoqëri, veçanërisht kur bëhet fjalë për shpejtësi të informacionit dhe informacion me kohë.

Media është një kanal përmes të cilit qarkullojnë informacionet. Me nocionin "media" nënkuptohen mjete të ndryshme për komunikim: televizion, radio, internet, media sociale, gazeta, revista dhe media tjera. Njëra prej karakteristikave të mediave është transmetimi i organizuar dhe publik i porosive, që prekin një numër të madh të njerëzve. Për shkak të kësaj, ato kanë ndikim të madh, gjë që mund të jetë edhe pozitive edhe negative.

Shembull:

Në vitin 1930 qytetarët u kanë besuar shumë informacioneve të emetuara në radiostacionet. Kështu, kur në vitin 1938 në një radio në SHBA është emetuar radio-program në bazë të romanit "Luftë e botëve" nga H. G. Vells, një pjesë e dëgjuesve kanë menduar se në Tokë me të vërtetë ndodhë invadim nga jashtëtokësorët dhe në panik kanë filluar të ikin prej shtëpive. Kjo ka zgjatur derisa nuk kanë kuptuar se nuk bëhet fjalë për transmetim të lajmit, por për dramatizim të romanit.

Megjithatë, mediat mund të shërbejnë edhe për arritjen e qëllimeve fisnike. Në kohë të sotme shumë iniciativa për përmirësimin e jetës, që kanë filluar në mediat sociale në një shtet, për një kohë të shkurtër bëhen globale. Në këtë mënyrë idetë pozitive përhapen shpejtë dhe japin rezultate.

Shembull:

Përmes rrjeteve sociale siç është Facebook-u informacioni për një iniciativë të caktuar përhapet shumë shpejtë deri te shfrytëzuesit, e me këtë edhe deri te opinioni më i gjerë. Në këtë mënyrë, popullata mundet për një kohë shumë të shkurtër të mobilizohet në grumbullimin e ndihmës në kushte të fatkeqësive elementare dhe situatave të ndryshme të krizës në shoqëri.

Mediat masive (mas-media) janë një nga fenomenet më të rëndësishme në shoqërinë qytetare dhe janë të pranishme në të gjitha fushat e jetës së njeriut. Roli i tyre kryesor është informimi i qytetarëve, formimi dhe krijimi i mendimit publik. Me zhvillimin e shoqërisë qytetare është gjithnjë e më i rëndësishëm funksioni dhe përgjegjësia e tyre në shoqërinë. Mediat e ndjekin punën e institucioneve dhe informojnë për të, e mbështesin lirinë e shprehjes dhe fjalës, krijojnë hapësirë për debat, promovojnë vlera demokratike, mbështetin llojllojshmërinë në mendimet dhe pjesëmarrjen qytetare në shoqëri. Për t'i arritur këto qëllime, mediat duhet t'i respektojnë parimet në punën e tyre siç janë: saktësia, vërtetësia, paanshmëria, transparenca, drejtësia, mbrojtja e fëmijëve dhe të rinjve.

Interneti si medium mundëson që secili shfrytëzues të publikojë përmbajtjen e tij dhe të komunikojë me secilin shfrytëzues ose media në internet. Ky shkëmbim i informacioneve në të shumtën e rasteve bëhet përmes mediave sociale, ose rrjeteve sociale. Rrjetet sociale paraqesin forma të komunikimit elektronik (si ueb-faqe për komunikim social) përmes të cilave shfrytëzuesit krijojnë bashkësi "onlajn" për shkëmbimin e informacioneve, ideve, porosive personale dhe përmbajtjeve tjera multimediale.

Ndonëse informimi përmes rrjeteve sociale është në rritje, duhet të dimë se kjo nuk mund të jetë zëvendësim për mediat dhe punën e gazetarëve. Mediat punojnë sipas rregullave të parashikuara në ligjet e vendit, dokumenteve politike dhe dokumenteve dhe standardeve ndërkombëtare. Gazetarët kanë kujdes që të jenë etik në punën e tyre, të respektojnë të drejtën e opinionit për të ardhur deri te e vërteta, të informojnë në përputhje me faktet.

Me internetin ajo që është lokale mund të bëhet globale, rritet qasja deri te një numër i madh i informacioneve, ka mundësi për komunikim me çdo pjesë të botës, mundësi që secili të ndajë informacion dhe të informojë. Megjithatë, interneti ka edhe karakteristikat e tij negative, si publikimi i lehtë i dezinformatave dhe lajmeve të pavërteta, vjedhja dhe keqpërdorimi i të dhënave personale, shqetësim dhe maltretim në internet (sajber buling), gjuha e urrejtjes në internet dhe dukuri tjera. Për shkak të një pjese të dukurive të këtilla, fëmijët duhet të kenë veçanërisht kujdes për sigurinë në internet dhe nëse mendojnë se i kanë të rrezikuara të drejtat e tyre duhet t'u drejtohen prindërve ose kujdestarëve të tyre, arsimtarëve ose institucioneve si Drejtorisë për mbrojtjen e të dhënave personale ose Avokatit të popullit.

Për shkak të numrit të madh të përmbajtjeve mediatike në kohë të sotme, pranuesi i informacionit – gjegjësisht ne vetë, duhet të kemi parasysh se jo çdo informacion që plasohet në media është i vërtetë dhe i saktë. Prandaj nuk duhet të besojmë plotësisht në gjithçka, por duhet t'i kontrollojmë informacionet. Kur ne vetë shkëmbejmë ndonjë informacion që nuk është i vërtetë, marrim pjesë në dezinformimin e opinionit, prandaj për shkak të kësaj kemi përgjegjësinë që t'i kontrollojmë informacionet që të mbrojmë veten dhe të tjerët prej manipulimeve, dezinformatave dhe propagandës.

Vallë, e keni ditur se...

1

A e keni ditur se ekziston **organizatë ndërkombëtare** “**Reporterë pa kufij**” që i ndjekë liritë e mediave në gjithë botën dhe çdo vit publikon raport dhe renditje të vendeve të botës, sipas lirisë së mediave.

2

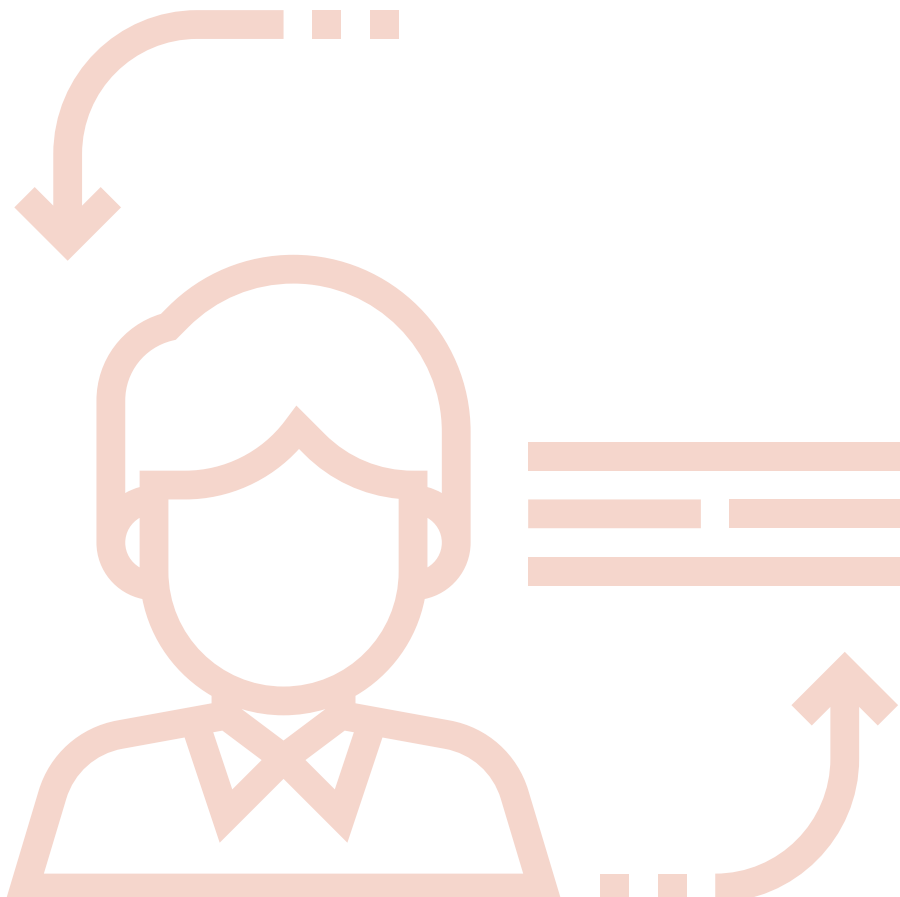
Interneti për herë të parë ka qenë i kapshëm si shërbim komercial **në vitin 1989**. Ndërsa rrjeti social **Facebook** paraqitet madje 15 vite më vonë **në vitin 2004**.

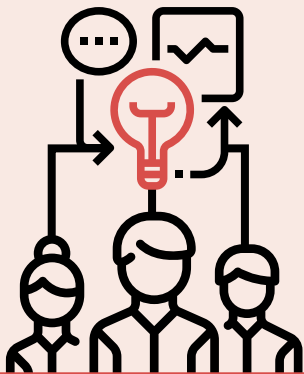

Aktivitet në orë

- ▶ Zgjidhni ndonjë temë vendore që është aktuale atë ditë dhe më pas kërkoni disa tekste nga mediat e shtypura ditore ose ueb-mediat. Tentoni të gjeni dy ose më shumë lajme që e përpunojnë informacionin në mënyrë të ndryshme. Diskutoni se cilat janë dallimet mes lajmeve. Më pas diskutoni se cilat informacione janë të rëndësishme për ju që të keni besim në vërtetësinë e lajmit.

Aktivitet në bashkësinë

Përpilimi i gazetës shkollore

Përpiloni gazetën tuaj në të cilën do të përfshini tema që janë të rëndësishme për ju. Përmes punës praktike dhe përpilimit të gazetës do të mësoni se pse janë të rëndësishme mediat dhe si ndikojnë informacionet e transmetuara në to në qëndrimet dhe sjelljet e shfrytëzuesve. Më e rëndësishme është që informacionet të jenë të sakta, të kontrolluara dhe objektive – gazetatat nuk duhet të shkruajnë supozime ose informacione të pavërteta.

Ndahuni në disa grupe që së bashku do të shkruajnë përmbajtje dhe do ta rregullojnë gazetën. Merruni vesh që secili grup të ketë detyrë të ndryshme: intervistë, anketë, hulumtim, fotografim ose përpunim të ballinës ose pamjes grafike të faqeve. Përmbajtjet që mund t'i bëni janë: anketë shkollore (p.sh. çfarë konsideroni se është mirë ose çfarë duhet të ndryshojë në shkollën tuaj, cili arsimtar shfrytëzon metoda interesante të mbajtjes së mësimit dhe kënaqeni në ato orë), intervistë me ndonjë nxënës që ka realizuar sukses nga ndonjë lëndë ose garë, intervistë me psikolog të shkollës, tekst për probleme në shkollë (mungesë e sapunit në tualet, banka të thyera, etj.), por edhe për gjërat e mira që ndodhin (festa shkollore, sukcesi i shkollës në gara dhe risi të ngjashme). Gazeta mund të rregullohet në mënyrë elektronike në një aplikacion të thjeshtë si Microsoft Word, ku ekzistojnë shembuj për përmbajtje të këtilla, që më pas mund të shtypet ose të publikohet në ueb-faqen e shkollës.